

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף יצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" עטרת שרה"
ע"ש רבי רפאל זביחי בן פינחס זצ"ל ע"ש מנ"י שרה זביחי בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרָשְׁת: תְּזַרְיעַ-מִצְרַע

עֵלּוֹן מִס': 1,846 | תשפ"א

ליקט וערך: הרב רפאל זביחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זביחי שליט"א

"מִנֹּת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן"

"זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב) - מסופר שהופיע אדם אחד בביתו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ולחש באוזניו על אודות מעשיו הגרועים של פלוני, ואמר: "בוודאי עקב מעשיו הרעים, פקדה אותנו המגפה הקשה לאחרונה". הפטיר רבי ישראל ואמר: "התורה צייתה לשלוח את המצורע אל מחוץ לשלשה מחנות, וכן אסור להושיב עמו טמא אחר, צריך להבין מדוע התורה הרחיקה את המצורע כל כך? אלא יש לבאר, שהרי אמרו חז"ל (ערכין טו:), שצרעת באה על חטא לשון הרע, פעמים רבות נכשל האדם בחטא זה בעקבות ראיית חטאים ופגמים אצל הזולת, אף אם הם נכונים. על כן אומרים לו לבעל הלשון הרע: 'אם חושב אתה את עצמך למומחה במציאת חטאים ועוונות של אחרים, צא אל מחוץ למחנה בהתבודדות מוחלטת, ושם תמצא את עוונותיך שלך!'"

בזמן מלחמת תש"ח שהתחוללה בארץ ישראל, דם ישראל נשפך כמים. באחד הימים ניגש אדם אחד אל הרב מבריסק, ואמר לו: "נראה לי כי כל הצרות והיסורים באים מחמת ריבוי חילולי השבת בארץ הקודש". השיב לו הרב מבריסק: "יונה הנביא היה על ספינה שכל נוסעיה היו עובדי עבודה זרה, ובכל זאת כאשר באה רוח סערה אמר (יונה א, יב): 'יודע אני, כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם'. למדים אנו מכך, שאפילו אם אדם נמצא בסביבה של עובדי עבודה זרה, וארע מצב של סכנה, עליו לחשוב, 'בשלי הסער הגדול הזה', ולא לתלות את הסיבה באחרים!"

מעשה בתלמיד חכם שהגיע לארגנטינה לאסוף כסף למטרה מסוימת. בשבת בבוקר עלה על הבימה, ודרש דרשה בדברי אלוקים חיים. ציבור המאזינים נהנה מאד. בסעודה שלישית שוב דרש, והחליט שכעת כבר הוכשרה הקרקע לעריכת המגבית שלשמה הגיע. הוא החל לעסוק בנושא חשיבות התמיכה בלומדי התורה, אלא שלפתע ראה שחל שינוי בפניהם של שומעי השיעור. אותם אנשים שהיו רתוקים למוצא פיו, החלו להזעיף פנים, ולשלוח לעברו מבטי בוז נסתרים. פנה אליהם ושאל בתמיהה, "מה ארע כעת, מדוע השתנו פניכם?" קם הגבאי ושאל: "האם הרב עובד גם כסופר סת"ם?" הרב המופתע השיב: "כן". לפני כולם חוורו.

הרב ביקש לשמוע במה העניין, והגבאי אמר: "אם כבוד הרב מבקש, אספר לו. זה עתה נודע לנו, כי כבודו לוקח בעירו את ספרי התורה, כביכול להגהה, מוכר אותם, ולוקח את תמורתם לעצמו ומעמיד פני חסיד וצדיק". הרב לא איבד את עשתונותו, ושאל את הגבאי: "ומהיכן אתה יודע זאת?" השיב הגבאי: "שמעתי זאת מאחד המתפללים". נגשו אל מפיץ השמועה ושאלוהו, אך הוא הכחיש והשיב: "לא אמרתי שהרב גונב ספרי תורה, אלא שהרב גנב פעם אחת ספר תורה". "האם ראית אותי גונב ספר תורה?" שאל הרב. "לא", השפיל האיש את עיניו, "אבל פלוני אמר שהוא ראה". ניגשו לאותו פלוני ושאלוהו: "אתה ראית את הרב בגניבת ספר תורה?" "לא", השיב האיש, "אמרתי שהרב גנב ספר, לא אמרתי ספר תורה". "ומניין אתה יודע שגנבתי ספר?" שאל הרב. האיש הצביע על איש תלמיד חכם ויודע ספר שהיה בקהל ואמר "הוא אמר כך בפירוש". שאל הרב אף אותו: "מניין לך ידיעה זו?" ענה לו: "איני יודע כיצד התגלגלו הדברים, שמעתי את דרשתך, והדברים היו כל כך מתוקים, אמרתי לאיש שיושב לצדי, שוודאי הרב גנב את הדרשה מספר מסוים". מכאן ואילך התגלגלו הדברים ואיבדו שליטה. והוא שנאמר (משלי יח, כא): "מִנֹּת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן".

אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ (יב, ב) - בקורבנות יולדת יש הבדל בין עניה לעשירה. סימן לקורבנות שיש בהם הבדל בין עשיר לעני שבטי"ם = שבועת העדות, ביטוי, טומאת מקדש וקדשיו, יולדת, מצורע. (תפארת ישראל)

לָבוֹן אִו לָבֵת (יב, ו) - ימי הבן נחלקים לשנים: קטן וגדול, ואצל הבת יש ארבעה זמנים וסימנך **נקב"ה** - נערה, קטנה, בוגרת, האשה (החיד"א)

נָגַע צִרְעַת הוּא (יג, כ) - למה נסמכה פרשת הנגעים לפרשת שמיני שבה נכתב על כשרות המאכלים? כי כשם שאדם נזהר בכל אשר הוא מכניס לפיו שיהיה כשר בתכלית, כך גם עליו להיזהר מאוד בכל מה שהוא מוציא מפיו. (רבי ישראל סלנטר)

וְהִתְגַּלַּח (יג, לג) - הפסוק **וְהִתְגַּלַּח** הוא פסוק ל"ג. רמז ל"ג **בעומר** שבו עושים תגלחת לבני שלש שנים. (פאת הראש)

וְגִלַּח אֶת-פְּלִי-שְׁעָרָיו (יד, ח) - את זקנו מגלח כי דיבר בפיו, את גבות עינו על שהיה צר עין, ואת ראשו כנגד גסות הרוח. (כלי יקר)

וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ ... וְעַל בִּתּוֹן יָדָיו... וְעַל בִּתּוֹן רַגְלָיו... וְעַל רֹאשׁ הַמִּטְהָר (יד, יז-יח) - הטעם שהכהן נותן את השמן במקומות אלו, כי יש כמה מיני לשון הרע: א) בדיבור בפה, לכן נותנים על ראש המטהר. ב) הולך ברגליו לדבר רכיל, לכן נותן על בוהן רגלו. ג) מצביע בידו ורומז לשון הרע עם תנועות ידיו, לכן נותן על בוהן ידו. ד) מקבל לשון הרע על ידי שמיעה באוזניים, כנגד זה יתן על תנוך האוזן. (צמח דוד)

שָׁנוּךְ מעשה ברב אחד, שסרב ללחוץ את ידו של שר נכרי, מפני שהצר לישראל. התרעמו עליו בני הקהילה וטענו שיש לכבד את השר רם המעלה. **השיב להם הרב בפיקחות:** "מנהג ישראל לומר 'ברוך הבא' כשמכניסים את התינוק לברית. ומדוע לא מברכים כן לחתן בר מצוה ולחתן ביום נישואיו? וגם מדוע אין מברכים כשמוציאים את התינוק לאחר הברית? אלא, כשנכנס התינוק הרי הוא ערל וכולם יראים מפני ערלים ומכבדים אותם, וכשיוצא הוא כבר יהודי מהול, ואין צריך לכבד אותו..."

מושגים ביהדות

אייר

בא' באייר ב'תתקכ"ח, החל שלמה המלך לבנות את **בית המקדש הראשון**, שעמד 410 שנה ונחרב בתשעה באב. **בג'** באייר, הסתלק התנא **חוני המעגל** וקברו מצוי על פי המסורת מערבית לחצור הגלילית. לדעת יוסף בן מתתיהו, נהרג חוני המעגל בעת המאבקים על ירושת בית חשמונאי, שניהלו האחים, אריסטובולוס השני והורקנוס השני, במהלך המצור נתפס חוני על ידי הצרים, ומכיוון שהיה ידוע כמי שתפילתו נענית, נדרש להתפלל לאובדנם של הנצורים. משסירב, העלה עליו את חמת הצרים, ואלה המיתוהו בסקילה.

בו' באייר, נחנכו חומות ירושלים שנבנו בידי **נחמיה בן חכליה** בתחילת תקופת בית המקדש השני. מיד כשעלה ארצה, ראה את החומה ההרוסה והחליט להקימה, ותוך 52 יום הצליח לבנות חומה איתנה, למרות ההפרעות מצד צרי יהודה ובנימין. מחומה זו נותר שריד קטן בלבד.

סיפור השבוע

לשון הרע

הצרעת היא עונש על ספור לשון הרע, מידה כנגד מידה, המספר הפריד בין אדם לרעהו ובין איש לאשתו, כך הוא ילקה בצרעת, ועל ידי זה יפרד גם הוא מהסביבה ויישב חוץ למחנה. בדיוק מאותה סיבה נהגו גדולי עולם בכל הדורות להפריד עצמם ולהסתלק מבעלי הלשון, משום שההימצאות בסביבתם תכשיל אותם בקבלת לשון הרע, ותגרום להם לפירוד בין אחיהם, לכך העדיפו להפריד עצמם מהם ולהתרחק מסביבתם.

מסופר על ה'חפץ חיים' (רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל) שבאחת ממסעותיו למכירת ספריו, שבת בביתו של שוחט העיירה, לפני נטילת ידיים לסעודה שלישית שמע את השוחט אומר לאשתו: 'מה דעתך על חוצפתו של הקצב? הוא עוד יפול פעם בפח בשל שקריו, הוא הבטיח לפלוני שהבהמה ששחטתי בשבילו היא חלקה ללא כל סירחה!'. כשמע זאת החפץ חיים לא היסס לרגע ותיכף נעלם מביתו של השוחט מבלי שאיש ירגיש בכך. כאשר ראה המארח כי האורח אינו בא אל השולחן, יצא מהבית לחפשו, ולהפתעתו מצאו יושב וסועד סעודה שלישית בבית אחד ממכריו. השתומם השוחט מהתנהגותו של החפץ חיים, ושאלו: 'מדוע שינית את האכסניה? מה פגם מצאת בביתי? **ענה לו החפץ חיים:** 'אם טענה לך כלפי הקצב, הרי זה ענין של איסור והיתר, צריך אתה להזמין לרב, או להוכיחו בינו לבין עצמך, מדוע מספר אתה את כל זה לאשתך? הרי זה לשון הרע!', בכל כוחי אני מסתובב למכור את ספריי בענין הזהירות מלשון הרע, איך ארשה לעצמי להתאכסן בבית כזה שעוברים על עניינים אלו'.

יוסיף דעת

"זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב)

באחד המבחנים הפומביים שערך רבי יהודה צדקה זצ"ל ראש ישיבת "פורת יוסף" בירושלים, לתלמידים ששינו בעל-פה מסכתות שלמות, קרא הבחור המסיים את ההדרן שבסוף המסכת, והגיע למילים **"שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא"**. הפסיקו רבי יהודה ושאלו: "מה פשר הבקשה 'ותהי עימנו לעולם הבא'? וכי לא פשוט הדבר, שהאדם הגורס ומשנן מסכת שלמה, שתהא עמו גם לעולם הבא?" **"ומיד הסביר:** "אין זאת, אלא לפי המובא בספר 'חובת הלבבות', שהמדבר לשון הרע, ייטלו ממנו לעתיד את כל זכויותיו אשר עשה, מצות ומעשים טובים, וכולם יזקפו לזכות אותו האיש שדיבר עליו. נמצא אפוא, שישנה מציאות, שהאדם לומד תורה בעולם הזה ואינה עומדת לו לעולם הבא, כי תילקח ממנו ותינתן לחברו. וזו אפוא כוונת התפילה, שתהא עימנו לעולם הבא, ומתפללים אנו בכך שלא נכשל חלילה בלשון הרע". (וזאת ליהודה)

יוסיף חכמה

ברכת לבנה או קידוש לבנה? - "החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה"

(יב, ב) - ברוב ספרי הראשונים נקראת הברכה שמברכים על הלבנה "ברכת הלבנה", וכן כתבו ב'טור' וב'שולחן ערוך' (או"ח סי' תכ"ו). אולם ב'דרכי משה' וב'רמ"א' ובעוד פוסקים קראו לה "קידוש לבנה". בשו"ת מהרש"ג כתב בשם בנו שטעות לומר "קידוש לבנה", דהא אין מקדשים את הלבנה, וצריך לומר "קידוש לבנה" אלא שנפל טעות והחליפו החי"ת בקו"ף. ועוד כתב שם שנראה שהטעם הוא כיון שבזמן שביית המקדש היה קיים היו מקדשין החודש על פי ראיית הלבנה בחידושה, הלכך קראו לברכה זו "קידוש לבנה", דהיינו קידוש ע"י הלבנה. בספר 'השמים מספרים' כתב סברא שהנמצא על הירח לא יברך ברכת הלבנה, משום שאינו רואה לבנה בהתחדשותה, ועוד שכשאומר **"בשם שאנחנו מרקדים פנגדה, ואין אנחנו יכולים לגע בך"**, מיחזי כשיקרא. ובספר 'צורת הלבנה' (לרב אברהם סעדון) כתב שיברך. יש דעות שונות ממתו מברכים ברכה זו. לפי חלק מהראשונים, ניתן ורצוי לברך על הלבנה מיד בתחילת החודש ברגע שרואים אותה בחידושה. אולם על פי הקבלה אין מברכין על הלבנה עד שיעברו עליה ז' ימים שלמים מהמולד, וכן מנהגינו להקפיד בזה בדרך כלל. נהגו לכתחילה לברך את הלבנה דווקא במוצאי שבת, כיוון שבשעה זו "האדם מבושם ובגדיו נאים", אך זאת רק בימות הקיץ כשאין גשם או אם מוצאי שבת חל לפני י' בחודש.

חבל על דאבדין ולא משתפחין

רבינו זצ"ל יחד עם הראש"ל רבינו יצחק יוסף שליט"א

רבינו זצ"ל יחד עם הראש"ל רבינו שלמה עמאר שליט"א

רבינו זצ"ל יחד עם הראש"ל מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

לפני שנה התבררנו בצער רב, על פטירת הראשון לציון הגאון הגדול רבינו אליהו בקשי דרוזן זצוק"ל. עולם הרבנות התורה וההלכה איבד את אחד מעמודי התווך שלו, אשר המשיך את שושלת הראשונים לציון לדורותיהם, זך השכל והרעיון. היה מפורסם בכוחא דהיתרא כפי מסורת גדולי ספרד ולאמיתתה של תורה. זכינו שרבינו זצ"ל ליווה את מוסדותנו "תפארת רפאל" עשרות שנים, כשהיה מגיע למסור שיעורים בכל שנה ב"יום שכולו תורה" הגדול בארץ המתקיים בכל יום העצמאות, וכשהגיע בכל שנה לעבור לפני התיבה במנין "נץ החמה" בהושענא רבא בכותל המערבי יחד עם מאות אנשים המתקיים שנים רבות. יהי רצון שיעמוד בפילה על כל קהילתנו "תפארת רפאל" בארץ ובעולם ועל כלל עם ישראל - אמן

רבינו עם תלמידי המוסדות

רבינו במנין הקבוע בכותל

רבינו ב"יום שכולו תורה"

אמרת השבוע

"רבי אליעזר אומר, יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, ואל תהי נוח לכעוס". (אבות ב י')

עֲשֵׂה לְךָ רֵב

מדור ההלכה על פי הראשון לציון הגאון
מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

דיני ברכת המזון

- א. כל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויות לו כל ימיו בכבוד, ונכון לברך היכא דאפשר מתוך הכתב ולא בעל פה, ויכוין פירוש התיבות בעת הברכה. וקודם שיברך יכוין לצאת ידי חובת מצוה מן התורה, שהרי מצוות צריכות כוונה. ואם לא כיוון כן להדיא יצא, שמסתמא דעת האדם לצאת ידי חובה.
- ב. יש להזהר שלא להפסיק באמצע ברכת המזון כדיבור, ואף לא בשהייה, וכל שכן שיש לזהר שלא לדבר שיחה בטלה ולשהות שיעור שיכל לסיים את כל ברכת המזון. ואם נרדם באמצע ברכת המזון, וכשהתעורר אינו יודע באיזו ברכה עומד, חוזר לתחילת הברכה שיש לו בה ספק אם אמרה.
- ג. המברך ברכת המזון או ברכה מעין שלש, ושמע קדיש או קדושה וברכו, אין לו להפסיק ולענות באמצע, שדינם כדין העומד בתפלת "שמונה עשרה". אבל בברכה רביעית שהיא ברכת "הטוב והמטיב" יפסיק לענות לקדיש ולקדושה, כדין האוחז בקריאת שמע וברכותיה. וכל שכן שהמברך שאר ברכות דרבנן הארוכות, כגון ברכת "אשר יצר", ו"בורא נפשות", ו"אלהי נשמה", ושמע קדיש או קדושה, שיש לו לענות עמהם, שדינם כדין ברכות קריאת שמע.
- ד. צריך לשבת בעת שמברך ברכת המזון, בין אם אכל כשהוא עומד, ובין אם אכל כשהוא יושב. ואסור לברך ברכת המזון ולעסוק במלאכתו, ולכן אין לסדר את הצלחות והשולחן בעת שמברך ברכת המזון. וצריך להחמיר בזה גם בברכה רביעית, כדי שלא יבוא לזלזל בברכה זו. ומי שאכל במקום אחד צריך לברך ברכת המזון במקום שאכל, קודם שיעקור ממקומו למקום אחר.
- ה. ברכת המזון נאמרת בכל לשון שמבין, ומצוה מן המובחר לברך בלשון הקודש. וצריך להשמיע לאזניו את ברכת המזון מה שמוציא בפיו. ובדיעבד אם לא השמיע לאזניו, יצא ידי חובה. מי שבני ביתו אינם יודעים לברך ברכת המזון בעצמם, יברך בקול רם להוציאם ידי חובה.
- ו. נשים חייבות בברכת המזון. אך נשים הטרודות בטיפול בילדיהן, פטורות מלומר את נוסח הרחמן. קטן שאכל כזית צריכים לחנכו לברך ברכת המזון מדרבנן.
- ז. מנהגינו לומר בשבת וראש חודש בהרחמן "מגדול", ובימות החול "מגדיל". והנכון יותר לומר בסעודה רביעית מגדיל.
- ח. היה אוכל ויצא שבת מזכיר של שבת בברכת המזון, דאזלינן בתר התחלת סעודתו. אולם אם התפלל ערבית באמצע סעודתו, אינו מזכיר מעין המאורע בין בשבת בין ביום טוב, בין בראש חודש ובין בחנוכה ופורים.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

תלמוד תורה לבנים

שיעורי תורה ויהדות לבנות
כולל ובית מדרש
כנסים תורניים
קירוב רחוקים
מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
עזרה לנזקקים
הדרכה רוחנית לעולים חדשים
מוקד עולמי לאמירת תהילים
שבועון תורני

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
6:54	6:51	6:53	6:52
7:45	7:43	7:45	7:44
8:34	8:32	8:34	8:32

עלון השבוע לעילוי נשמת
ר' אליהו אוטמזגין בן חמה ז"ל
נפטר ב-ז' אייר
ולעילוי נשמת הגברת
מרת מלי מרים בת דינה ומשיח ע"ה
נפטרה ב-י' אייר תש"ל. ת.נ.צ.ב.ה.

פְּרִשְׁת הַשָּׁבוּעַ תְּזַרְיעַ - מְצַרַע

(אבות - פרק ב')

הַפְּטָרָה

"וְאַרְבַּעַת אַנְשִׁים"
מלכים ב' ז'

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260